

Aanwijzing SG A/973

Richtlijnen voor het gebruik van sociale media door defensiemedewerkers

Inleiding

Interactieve internettoepassingen, zoals sociale netwerken (Hyves, Facebook, LinkedIn, enzovoort), videokanalen (YouTube), discussiefora, weblogs, wiki's, miniblogs (Twitter) en andere 'Web 2.0'-toepassingen, die ook wel met de verzamelnaam 'sociale media' worden aangeduid, bieden Defensie diverse mogelijkheden om sneller en directer te communiceren met relevante doelgroepen, hetgeen kan bijdragen aan het bereiken van verschillende organisatiedoelstellingen:

- positionering en profilering van Defensie als geheel en de herkenbare bijdrage van de onderdelen daarbinnen;
- vermeerdering van de kennis over Defensie;
- versterking van het draagvlak voor Defensie;
- vergroting van de zichtbaarheid van Defensie op de arbeidsmarkt.

Het gebruik door defensiemedewerkers van sociale media die zich in het publieke domein bevinden, brengt echter ook risico's met zich mee, zowel vanuit het gezichtspunt van (informatie)veiligheid als met het oog op beeldvorming en imago.

De rijksbrede 'Uitgangspunten online communicatie voor rijksambtenaren' (referte 8) zijn onverkort van toepassing op defensiemedewerkers. De richtlijnen die in deze defensiespecifieke aanwijzing worden gegeven, zijn dan ook een aanvulling op de rijksbrede afspraken. Deze uitbreidende bepalingen m.b.t. het functionele gebruik van sociale media vloeien voort uit de bijzondere positie en taken van de defensieorganisatie in het algemeen en de krijgsmacht in het bijzonder. Anders dan bij de meeste andere departementen van de rijksoverheid wordt bij het ministerie van Defensie immers geen beleid ontwikkeld en uitgevoerd dat rechtstreeks is gericht op burgers, maatschappelijke organisaties, enzovoort. Voor ambtenaren van Defensie is 'online participatie' t.b.v. beleidsontwikkeling dan ook niet of nauwelijks relevant. Bovendien zijn voor Defensie de risico's van het uitlekken van gevoelige informatie groter, en spelen (operationele) beveiligingsaspecten een grotere rol.

In dit document is het beleid neergelegd dat van toepassing is op het gebruik van sociale media op internet door medewerkers van het ministerie van Defensie. Bij

deze richtlijnen wordt een onderscheid gemaakt tussen (1) het optreden als privépersoon en (2) zakelijk gebruik (als defensiemedewerker of namens Defensie).

1. Als privépersoon

In het algemeen geldt, dat het eenieder vrij staat als privépersoon deel te nemen aan sociale media op internet. Aangezien het onderscheid tussen het persoonlijke en het professionele moeilijk te maken is, dienen defensiemedewerkers er wel rekening mee te houden dat wat zij op sociale media publiceren, van invloed kan zijn op hun werkomgeving en op de reputatie en het imago van Defensie. Van belang zijn daarbij de volgende aandachtspunten, die in de meeste gevallen een kwestie zijn van gezond verstand en niet specifiek zijn voor sociale media:

- wees altijd eerlijk en consistent;
- houd rekening met het imago en de reputatie van Defensie;
- schrijf (twitter) niet over interne aangelegenheden, niet-vastgesteld beleid of geclassificeerde zaken;
- schaad niemands persoonlijke levenssfeer;
- wees voorzichtig met wie je toelaat als contact, vriend of volger.

2. Zakelijk gebruik

Voor medewerkers van de Rijksoverheid geldt in het algemeen dat zij zich op internet als een goed en integer ambtenaar dienen te gedragen, net als bij andere (externe) contacten (zie referenties 1 t/m 7). Dat de bestaande regels ook online van toepassing zijn, is daarom een van de uitgangspunten voor online communicatie door rijksambtenaren (referentie 8). Als een ambtenaar uit hoofde van zijn functie online een bijdrage levert, dient hij zich bekend te maken met naam, functie en departement, en alleen informatie over de overheid te geven als hij daartoe bevoegd is. Defensiemedewerkers dienen zich bij de vervulling van hun dienst bovendien te houden aan de gedragscode van Defensie (referentie 9) en overige specifieke regelgeving (referentie 10). Naast deze algemene gedragsregels zijn voor het professionele gebruik van sociale media op internet namens Defensie striktere regels van toepassing. Voor functioneel gebruik ter ondersteuning van de taakuitoefening (bijvoorbeeld bij het delen van kennis op een bepaald vakgebied) gelden dezelfde gedragsregels als voor het privégebruik, die onder (1) zijn genoemd. Het is echter slechts een zeer beperkt aantal ambtenaren toegestaan *namens* Defensie actief gebruik te maken van sociale netwerken, Twitter e.d.

In het algemeen geldt dat voor defensiemedewerkers online participatie namens Defensie uitsluitend is toegestaan met instemming, op verzoek, in opdracht of onder auspiciën van de Directie Communicatie (DCo). De groep medewerkers die namens Defensie op Twitter actief is, bestaat voornamelijk uit communicatiemedewerkers, die langs deze weg snel en actief nieuws en andere zaken onder de aandacht kunnen brengen van personen die een band hebben met de twitterende medewerker of met Defensie. Daarnaast kan een select aantal defensiemedewerkers op verzoek van DCo namens Defensie van Twitter gebruikmaken. Deze groep bestaat uit sleutelfunctionarissen, zoals de Commandant der Strijdkrachten, commandanten van ingezette eenheden e.d. Onder auspiciën en met steun van DCo kunnen zij (laten) twitteren over onderwerpen die voor Defensie van belang zijn. Voor voorlichters en andere

functionarissen die namens Defensie van Twitter of andere sociale media gebruikmaken, gelden weer dezelfde regels als voor het privégebruik, die onder (1) zijn genoemd.

Overige bepalingen

Het rijkslogo en de beeldmerken van de krijgsmachtdelen mogen uitsluitend worden toegepast in communicatie-uitingen die vallen onder de ministeriële verantwoordelijkheid. Dit geldt ook voor digitale media. Gebruik van de huisstijl van Defensie op privésites, weblogs, sociale netwerken e.d. is niet toegestaan, aangezien daarmee ten onrechte de indruk wordt gewekt dat deze officieel gesanctioneerd zijn.

Bij deze richtlijnen wordt geen onderscheid gemaakt tussen militairen en burgerpersoneel. Voor uitgezonden militairen zijn ook geen bijzondere beperkingen van toepassing. Wel is het natuurlijk zo dat bij buitenlandse missies operationele veiligheid veelal een nog belangrijkere rol speelt. Uitingen die daarmee in strijd zijn (het noemen van plaatsnamen, het publiceren van foto's of films die tijdens de uitvoering van operaties zijn gemaakt, enz.), zijn uiteraard niet toegestaan. Aangezien dat vooral een kwestie van bewustwording is, dient aan dit aspect bij de opleiding en training van militairen uitdrukkelijk aandacht te worden besteed.

De directeur Communicatie is informatie-eigenaar van deze aanwijzing.

Deze aanwijzing wordt gepubliceerd op intranet (onder Publicaties > Officiële defensiebrede publicaties > Aanwijzingen SG) en treedt in werking op de dag volgend op de publicatie.

De secretaris-generaal

Drs. A.H.C. Annink

Refertes

1. Ambtenarenwet (AW), 12 december 1929 (Stb. 530)
2. Militaire Ambtenarenwet (MAW), 19 december 1931 (Stb. 591)
3. Algemeen Rijksambtenarenreglement (ARAR), 12 juni 1931 (Stb. 248)
4. Burgerlijk ambtenarenreglement Defensie (BARD), 13 juli 1993 (Stb. 350)
5. Algemeen militair ambtenarenreglement (AMAR), 25 februari 1982 (Stb. 279)
6. Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren, d.d. 19 mei 1998, nr. 98M004214 (Stcrt. 104)
7. Aanwijzing SG A/907: Externe contacten, d.d. 19 december 2005
8. Uitgangspunten online communicatie rijksambtenaren, d.d. 30 juni 2010
9. Gedragscode Defensie (dagorder Commandant der Strijdkrachten, d.d. 3 april 2007, nr. 01-07)
10. Nota DJZ, 'Regeling gedragsregels gebruik e-mail en internetvoorzieningen Defensie', d.d. 18 juni 2009, nr. C/2009007689

1. Ambtenarenwet

Artikel 125a, lid 1: De ambtenaar dient zich te onthouden van het openbaren van gedachten of gevoelens of van de uitoefening van het recht tot vereniging, tot vergadering en tot betoging, indien door de uitoefening van deze rechten de goede vervulling van zijn functie of de goede functionering van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met zijn functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd.

Derde lid: De ambtenaar is verplicht tot geheimhouding van hetgeen hem in verband met zijn functie ter kennis is gekomen, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt.

2. Militaire Ambtenarenwet

Artikel 12a, eerste lid: De militaire ambtenaar dient zich te onthouden van het openbaren van gedachten of gevoelens dan wel de uitoefening van het recht tot vereniging, tot vergadering en tot betoging, indien door de uitoefening van deze rechten de goede vervulling van zijn functie of de goede functionering van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met zijn functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd.

Derde lid: De militaire ambtenaar is verplicht tot geheimhouding van enig gegeven, de dienst betreffende, tegenover een ieder die tot kennisneming daarvan niet bevoegd is, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt.

Artikel 12bis: Het bevoegd gezag en de militaire ambtenaar zijn verplicht zich als een goed werkgever en een goed militair ambtenaar te gedragen.

Artikel 12j, eerste lid: De militair ambtenaar is gehouden tot het naar beste vermogen uitvoeren van de hem in het belang van de taakuitoefening van de krijgsmacht opgedragen werkzaamheden en diensten.

3. Algemeen Rijksambtenarenreglement

Artikel 50, eerste lid: De ambtenaar is gehouden de plichten uit zijn functie voortvloeiende nauwgezet en ijverig te vervullen en zich te gedragen, zoals een goed ambtenaar betaamt.

4. Burgerlijk ambtenarenreglement Defensie

Artikel 70: De ambtenaar vervult de uit zijn functie voortvloeiende plichten nauwgezet en ijverig en gedraagt zich zoals een goed ambtenaar betaamt.

5. Algemeen militair ambtenarenreglement

Artikel 126 (Wijze van dienstvervulling): De militair in werkelijke dienst is verplicht de hem opgedragen werkzaamheden of diensten en de overige plichten voortvloeiende uit zijn functie nauwgezet, ijverig en naar beste vermogen te vervullen, de uit dien hoofde voor hem geldende voorschriften en orders te kennen en zich te gedragen zoals een goed militair ambtenaar betaamt.

6. Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren

Aanwijzing 11: In de contacten die de ambtenaar in het kader van zijn functievervulling heeft met derden, geeft hij zich rekenschap dat hij als zodanig optreedt namens of ten behoeve van de minister.

Voor de ambtenaar gelden de in het algemeen voor werknemers geldende eisen die met het oog op het goed functioneren van een werkverband aan de leden van dat verband moeten worden gesteld ten opzichte van het door dat verband gevoerde beleid.

Toelichting: Eerste lid: Ambtenaren zijn bij de uitoefening van hun functie altijd werkzaam voor de betrokken minister. Zij vertegenwoordigen de minister in contacten met derden; zij handelen of spreken als zodanig niet voor zichzelf. De ambtenaar dient zich van zijn positie als zodanig bewust te zijn. Tweede lid: Van een ambtenaar kan worden verlangd dat hij zich in contacten met derden net zo opstelt met betrekking tot zijn eigen ministerie of dienstonderdeel als in het algemeen mag worden verwacht van een werknemer ten aanzien van zijn werkverband (vgl. ook het begrip 'goed ambtenaar' in bij voorbeeld artikel 50, eerste lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement).

7. Aanwijzing SG A/907: Externe contacten

4.1 Onder functionele contacten als bedoeld in Aanwijzing 10 wordt mede verstaan het geven van informatie tijdens publieke optredens, zoals bij spreekbeurten, conferenties, symposia, workshops, forumdiscussies, enz., waaraan de ambtenaar in het kader van zijn functievervulling deelneemt.

8. Uitgangspunten online communicatie rijksambtenaren

Uittreksel:

- Ambtenaar als ambassadeur
- De bestaande regels gelden ook online
- Onderscheid tussen privépersoon en ambtenaar in functie
- Zorgvuldig meedoen

9. Gedragscode Defensie

3. Ik ben mij bewust van mijn verantwoordelijkheid. Ik schaad de belangen van Defensie niet en geef in houding, voorkomen en gedrag het goede voorbeeld. Ik ga verantwoord om met defensiemiddelen en gebruik deze zorgvuldig en rechtmatig. (Wij staan voor vrede en veiligheid en dat brengt specifieke verantwoordelijkheden met zich mee. Negatieve gedragingen van de individuele defensiemedewerker hebben, meer nog dan bij andere organisaties, een negatieve uitstraling op de overige medewerkers en op de Defensie als geheel. Wij realiseren ons dat we voor de buitenwereld 24 uur per dag, 7 dagen per week defensiemedewerker zijn.)

5. Ik zorg voor een veilige werkomgeving. Ik voel mij verantwoordelijk voor de veiligheid van anderen en mijzelf. Dit geldt voor alle vormen van veiligheid, zoals operationele veiligheid, informatieveiligheid en veilige arbeidsomstandigheden.

10. Regeling gedragsregels gebruik e-mail en internetvoorzieningen **Defensie**

Artikel 4 (Internetgebruik): Het is niet toegestaan de internetvoorzieningen van Defensie te gebruiken indien dit gebruik schadelijk is voor het dienstbelang, daaronder in ieder geval begrepen het ongeautoriseerd verspreiden van vertrouwelijke informatie, het plaatsen van voor het dienstbelang schadelijke informatie op weblogs en forums alsmede gebruik waarbij de inhoud van dreigende, intimiderende, beledigende, seksueel getinte of racistische aard is.